

Ýewropanyň uniwersiteti guruldy

ilkinji
Kurtubada

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 22 января, 2025

Ýewropanyň ilkinji uniwersiteti Kurtubada guruldy

ÝEWROPANYŇ ILKINJI UNIWERSITETI KURTUBADA GURULDY

Birmahallar paýtagt şäher bolan Kordowa (Kurtuba) Ýewropada gurulan ilkinji uniwersiteti, katarakta (göz keselleri) operasiýalary edilen hassahanalary we 600 müň kitaplyk kitaphanasy bilen giňden meşhurdy. Ispanlar bu eserlerden yüz öwürmedi. Şäher häzir "La Mezquita" diýip atlandyrylyan we 785-nji ýylda gurulan "Uly metjidi" bilenem tanalýar. 24.000 kw.metr meýdanda 856 sütün bar. Uç-gyraksyzlygy bilen adama üýtgeşik duýgulary bagış edýär. 1236-nyjy ýylda ispanlar şäheri alonsoň, metjidi buthana öwürýärler. Negözel metjit şeýle bir gözgyny ýagdaýa düşyär welin, korol Karlos V hem metjidi görüp gynanjyndan ýaňa başyny ýaýkapdyr. Metjidiň altyn warakly mähraby, ganatly giriş gapylary, nagışlanan tagta bezegleri, minarasy häzirem lowurdap dur. Şäheriň daşynda halyfyň oturan "Medinetü-z-Zehra" köşgi bolsa haraba halda.

■ Dillere dessan El-Hamra köşgi

Grenadada (Girnata) ady dillere dessan bolan El-Hamra köşgi ýerleşýär. Suw çüwdürimli howuzlarynyň we bag-bakjalarynyň waspyny etseň edip oturmaly. Nagışlanan daş diwarlaryň ýüzüne sünnälenip ýazylan "La galibe illallah" ("Alladan başga ýeñiji ýokdur") jümlesi häzirem göze ilýär. Şäheriň edil gyrasynda ýeñilen iň soňky arap soltanynyň gaçyp barýarka dogduk şäherine seredip aglan, ejesiniň bolsa oňa "Erkek bolup söweşip bilmeseň, şeýdip heley ýaly aglarsyň" diýen depesi

"Suspiro del Moro" ("Arabyň aglan ýeri") ady bilen tanalýar.

■ Sewilla kösgü-de diýseň ajaýyp!

Sewillanyň (Işbiliýe) "Uly metjidi" ýkylyp, ýerine katedral gurulsa-da, at bilenem çykyp bolýan uzyn minarasy (Alminar) häzirem başyny asmana diräp buýsançly dur. Häzirki korol maşgalasynyňam mahal-mahal gelýän Alkazar (Saraý) El-Hamra ýaly uludan gurulan bolmasa-da, örän owadan. Imperatrissa Hristofor Kolumby Amerika syýahatyna şu ýerden ugradypdyr. Kolumbyň mazary hem şu ýerdäki dünýäniň iň uly dördünji katedralydadyr. Derýanyň boýundaky "Altyn diň" hem muslimanlardan galan miras.

■ "Uly metjit" we El-Hamra häzirem dim-dik durlar

Sewilladaky köşk El-Hamra ýaly tutumly bolmasa-da, örän owadan. Imperatrissa Hristofor Kolumby Amerika syýahatyna şu ýerden ugradypdyr. Girnatadaky El-Hamra köşgi bolsa her hususda dillere dessan. Bag-bakjalary, howuzlary bilen ganyp bolmajak owadanlyga eýe... Uly metjit 785-nji ýylда 24 müň kw.metrlik meýdanda gurulypdyr. 856 sütüni bolan metjit uçgyrakyzlygy bilen görenleri haýrana goýýar.

12.05.2013 ý.

Ekrem Bugra EKINJI.

Taryhy makalalar